

ЕКОНОМІКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ЯК ШЛЯХ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ

Катков Є.О., Ларка М.І.

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут», м. Харків

Нові часи вимагають нових рішень. Ринкові механізми не завжди дають бажаний результат. Принцип «конкуренція – розвиток» все частіше не спрацьовує. Потрібний якісний перегляд політики держави щодо науки та інноваційних процесів. Одним із таких рішень може бути створення державної програми використання та охорони інтелектуальної власності. Така програма повинна включати чотири рівні управління – виділення патентоспроможних наукових результатів, що мають практичне значення; забезпечення захисту інтелектуального продукту та оформлення патенту на нього; визначення обсягу та джерел необхідних інвестицій; знаходження ефективного способу комерціалізації.

Яка ж роль держави в реалізації цієї програми? По-перше, розробка та закріплення гарантій прав власників. По-друге, реальна фінансова підтримка наукових установ та промисловості. По-третє, новий підхід до розуміння змісту поняття «виключних прав».

В Україні розвиток патентного права проходив в напрямку максимального забезпечення прав патентовласника з точки зору його комерційних інтересів. Використання патентних прав третіми особами здійснювалось і здійснюється через ліцензійний договір. Таким чином, патентна система захисту прав породжує свого роду монополію патентовласника, що потенційно може негативно позначитися на суспільному інтересі. Для боротьби з цією загрозою законодавством більшості розвинених країн передбачено інститут примусового ліцензування. Він може застосовуватися в тих випадках, коли патентовласник протягом невикористовує винахід і не дає згоди на надання ліцензії на комерційно виправданих умовах іншим особам. Відповідно до сучасних тенденцій дотримання суспільного інтересу стає не виключною мірою, а початковою умовою, на якій автор або роботодавець отримує патентні права. Ця умова передбачає можливість і допустимість використання інформації, включаючи результати інтелектуальної діяльності, в наукових цілях.

Під удосконаленням законодавства в цьому випадку розуміється не закріплення за державою визначених прав та можливості їх використання, тим більше на комерційній основі, а можливість реалізації суспільного інтересу.